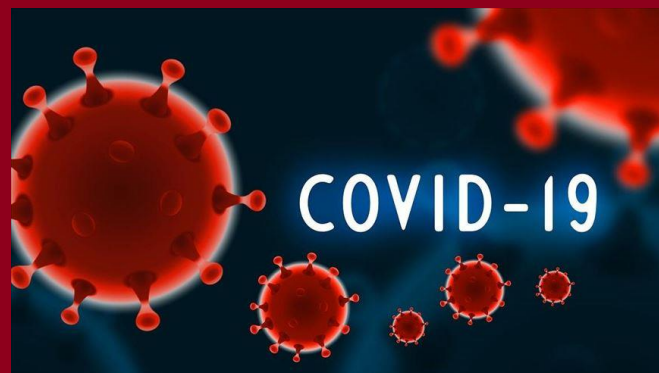

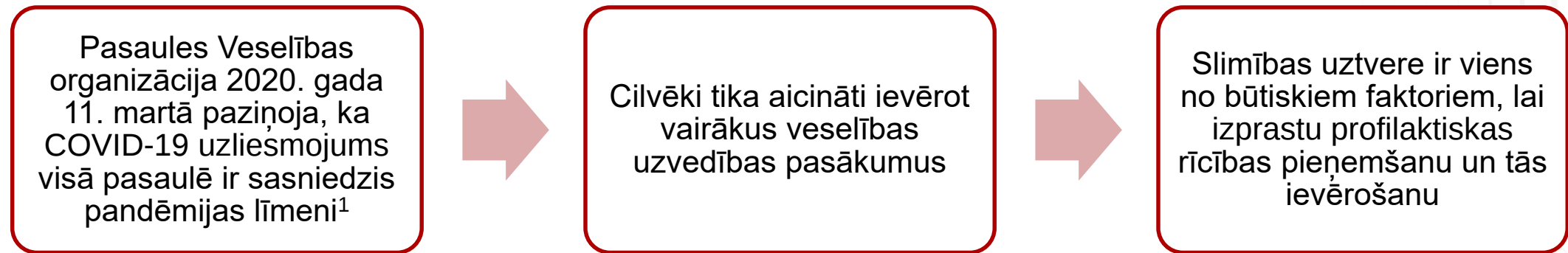
Slimības uztveres saistība ar demogrāfiskajiem datiem COVID-19 pandēmijas laikā pieaugušajiem

Darba autore: Sandra Feldmane

Darba zinātniskā vadītāja: Jeļena Ļubenko, Dr. psych., docente
Veselības psiholoģijas un pedagoģijas katedra

Aktualitāte un problēma

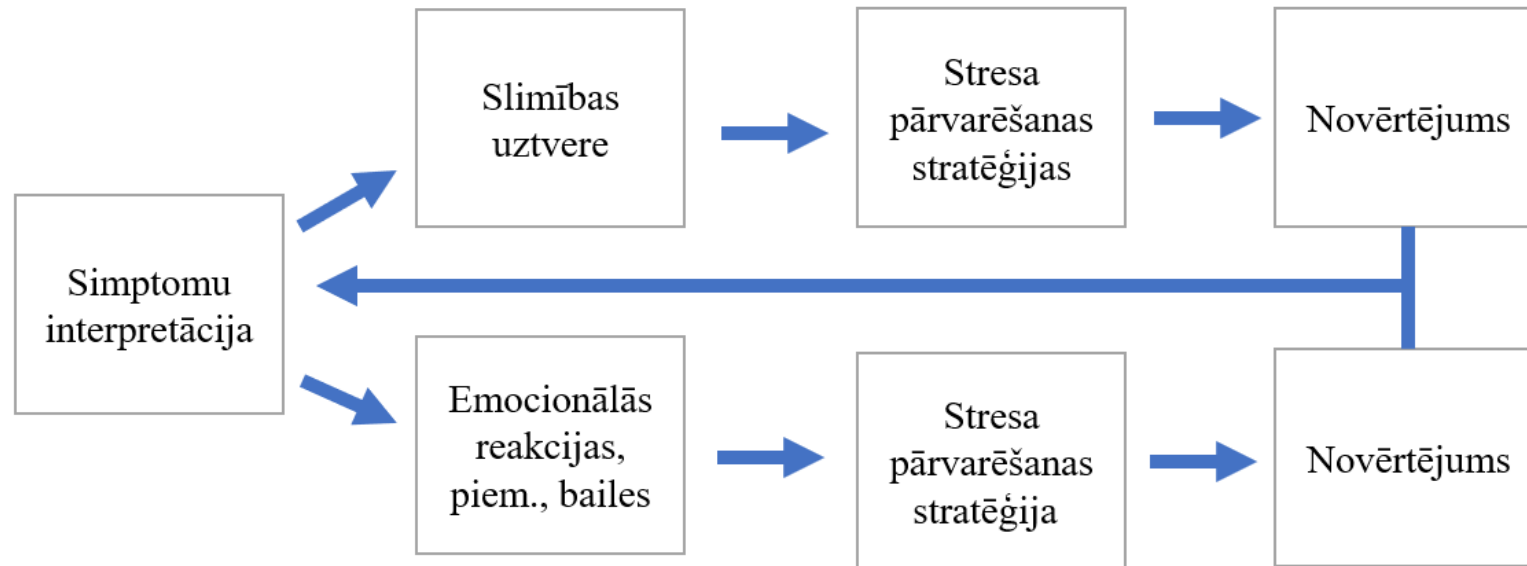
Izpētīt, kāda ir slimības uztveres saistība ar demogrāfiskajiem datiem un piederību riska grupām COVID-19 pandēmijas laikā pieaugušajiem

¹ World Health Organization (11.03.2020.). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*. <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

Teorētiskais pamatojums

Pašregulācijas modelis (Common-Sense Model)

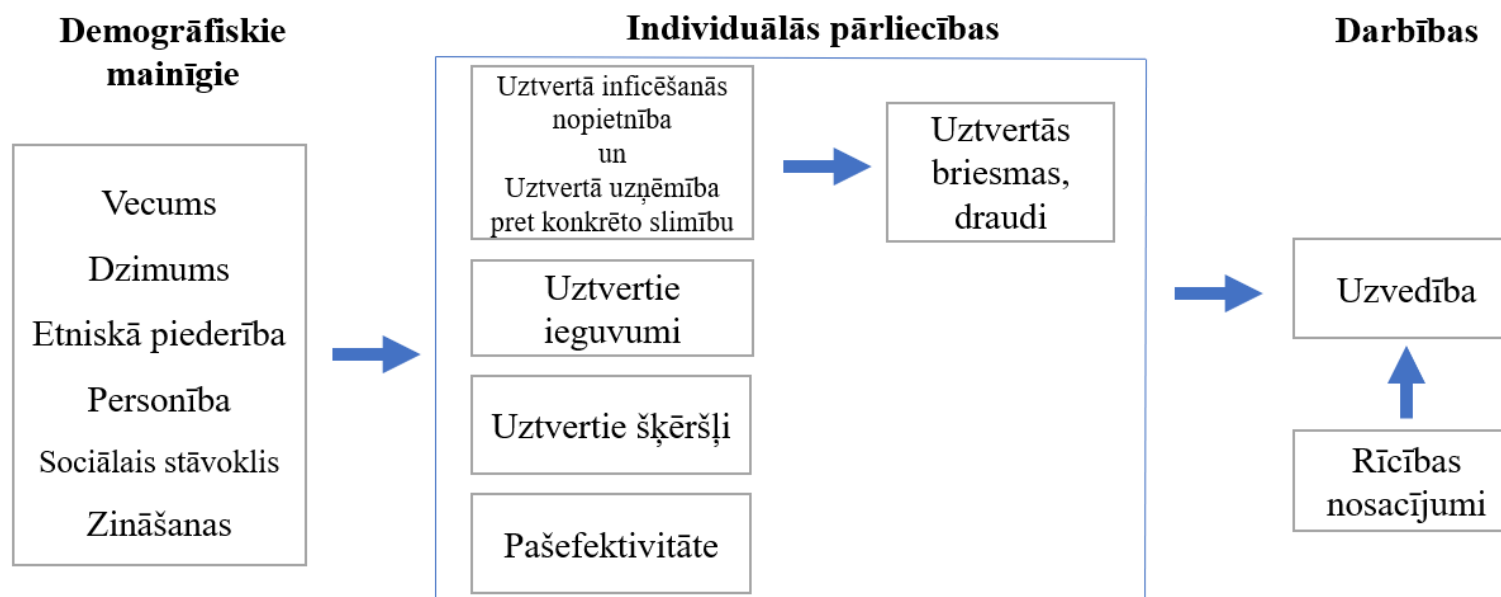
(Leventhal et al., 1984; Leventhal et al., 2016)

Richardson, A., & Broadbent, E. (2017, December 19). Illness-Related Cognition. *Oxford Research Encyclopedia of Psychology*. Retrieved 16 Mar. 2021, from <https://oxfordre.com/psychology/view/10.1093/acrefore/9780190236557.001.0001/acrefore-9780190236557-e-120>.

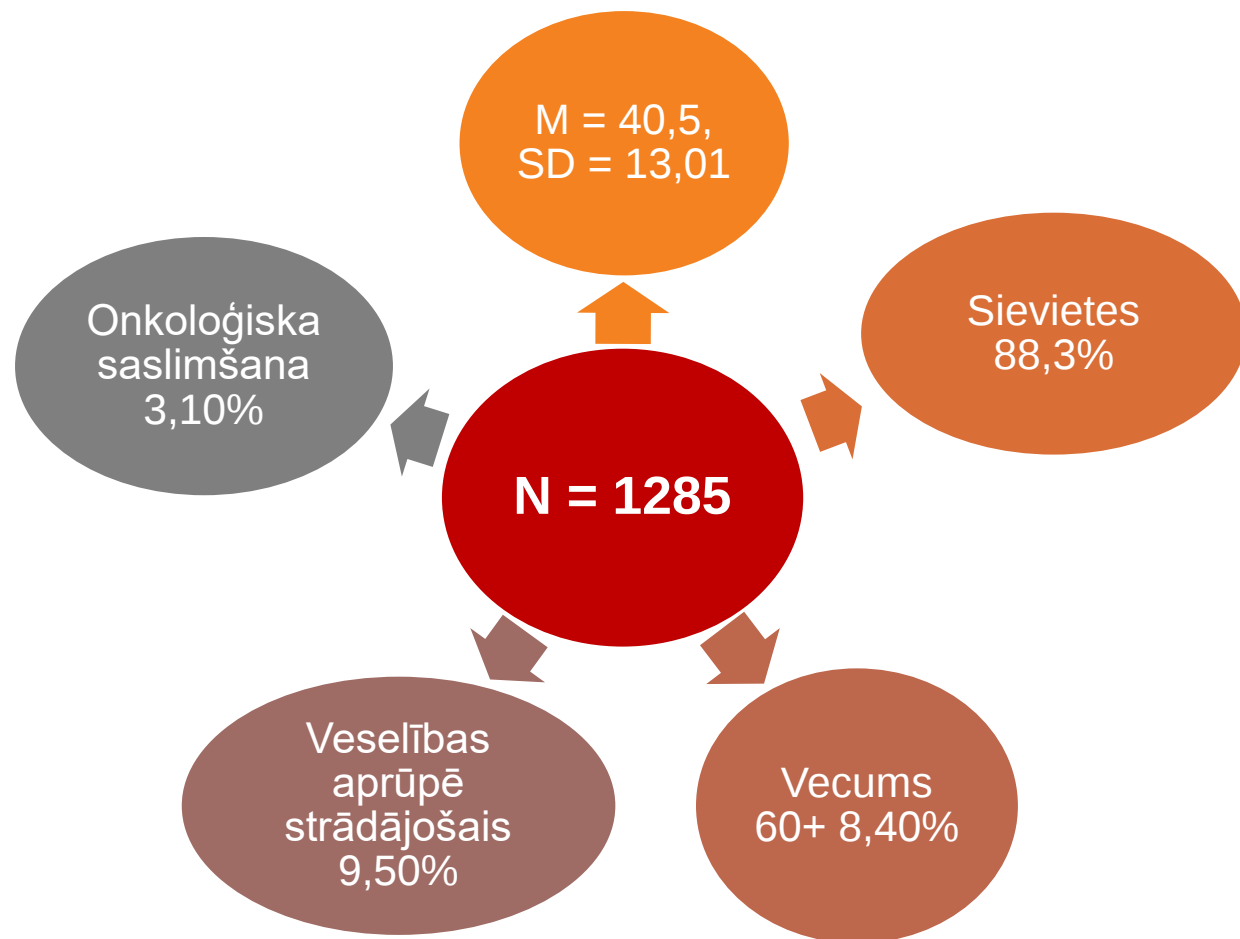
Teorētiskais pamatojums

Veselības pārliecības modelis (Health belief model – HBM) (Irwin, 1966; Rosenstock, 1966; Becker et al., 1970)

Babazadeh, T., Ghaffari-Fam, S., Oliaei, S., Sarbazi, E., Shirdel, A., Mostafa-Gharabaghi, P., & Azizi, H. (2019). Predictors of Pap smear screening behavior among rural women in Tabriz, Iran: An application of health belief model. *International Journal of Cancer Management*, 12(5).

Metode: dalībnieki

Ērtuma izlase

Iekļaušanas kritēriji:

- Vecums vismaz 18 gadi
- Lasītprasme latviešu valodā

Metode: instrumentārijs un procedūra

Sociāldemogrāfiskā anketa

- Vecums
- Dzimums
- Piederības valsts
- Nodarbošanās
- Veselības stāvoklis

Adaptētā slimības uztveres aptauja

(Adapted Illness Perception Questionnaire for COVID – IPQ)
(Broadbent et al., 2006, 2015)
10 punktu Likerta Skala:

- Sekas
- Laika grafiks
- Personiskā kontrole
- Ārstniecības kontrole
- Bažas
- Izpratne
- Emocionālās reakcijas

Pārliecības par COVID

(Beliefs about COVID based on the HBM)

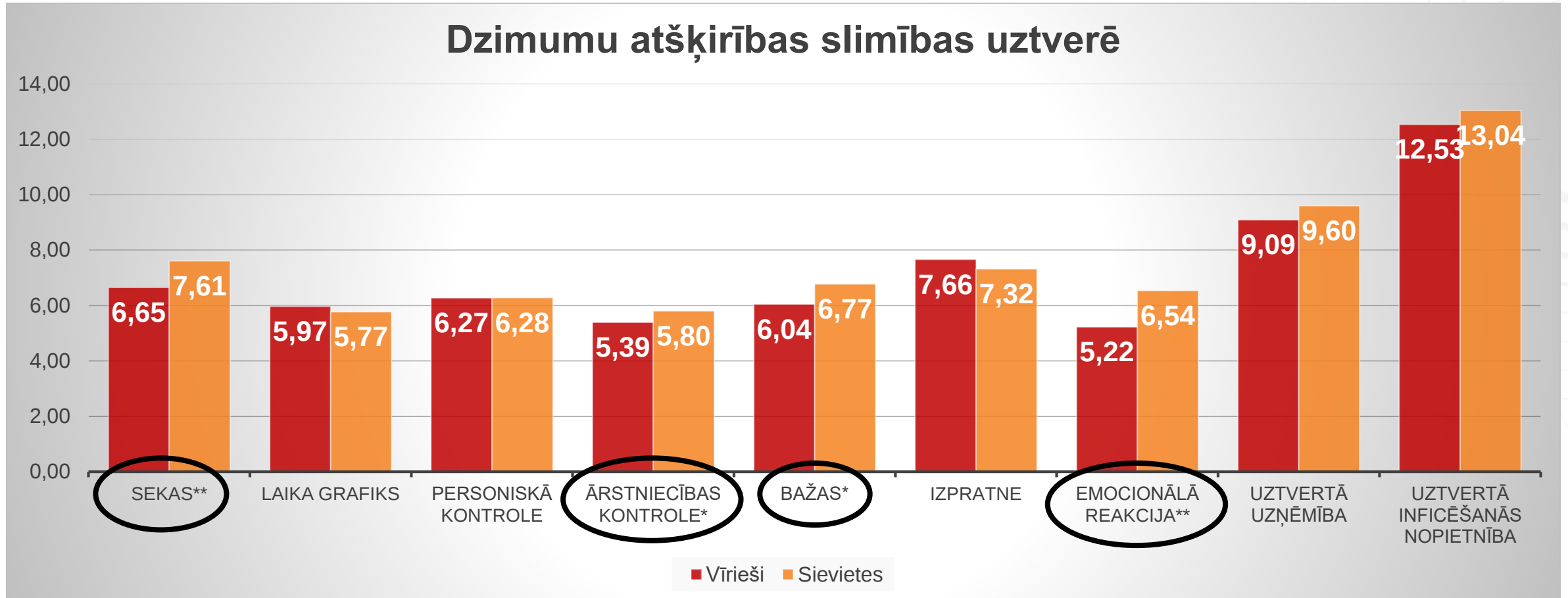
(Irwin, 1966; Rosenstock, 1966; Becker et al., 1970)
6 punktu Likerta Skala:

- Uztvertā COVID inficēšanās nopietnība (3 panti)
- Uztvertā uzņēmība pret COVID (3 panti)

- Starptautiska tiešsaistes aptauja
- Dati ievākti no 2020. gada aprīļa līdz 2020. gada jūnijam

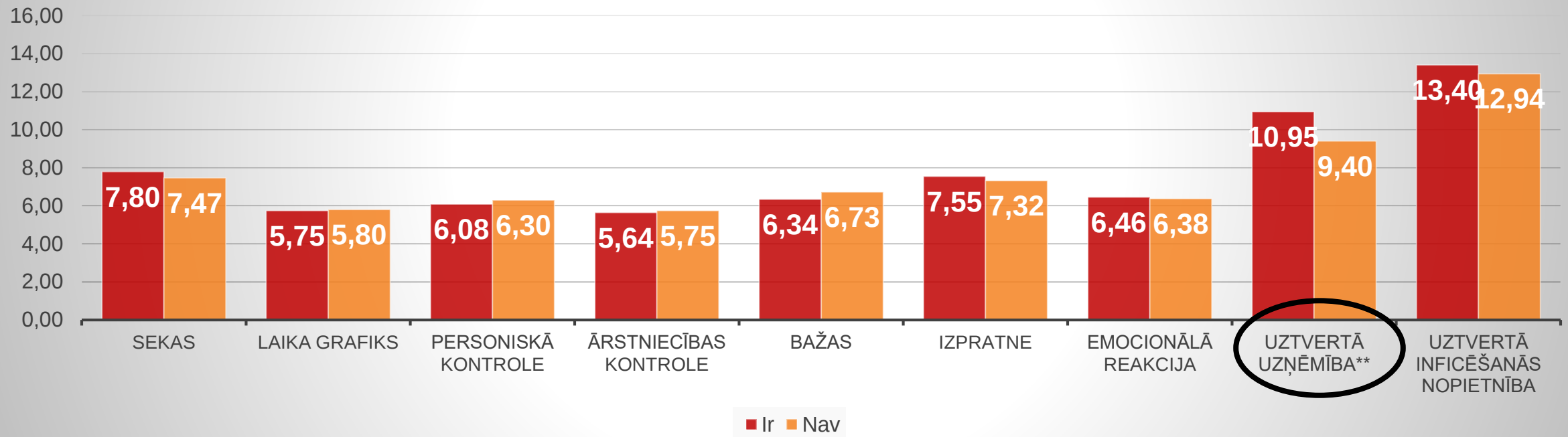
Rezultāti

Stjudenta t-kritērija vērtība, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Rezultāti

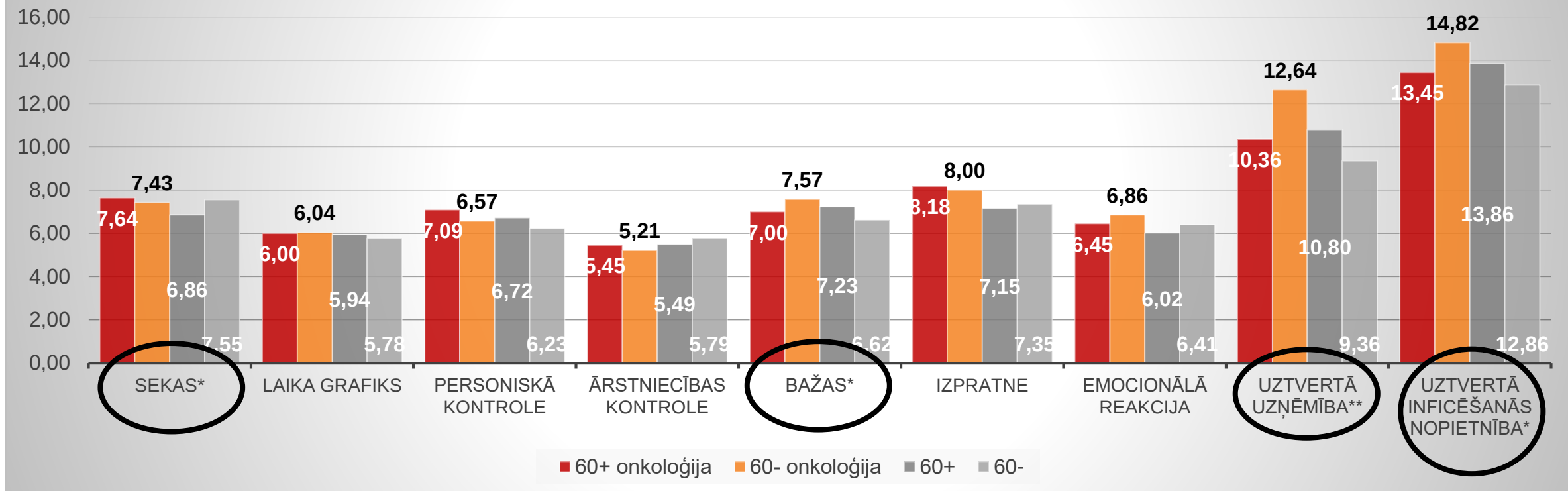
Atšķirības slimības uztverē respondentiem, kuri ir vai nav veselības aprūpē strādājošie

Stjudenta t-kritērija vērtība, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Rezultāti

Atšķirības slimības uztverē starp piederību riska grupai

LSD Post Hoc tests, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Ierobežojumi

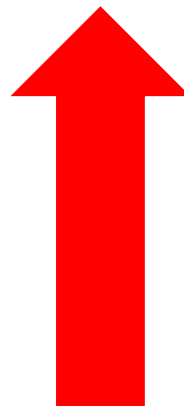
1. Rezultāti neatspoguļo cēloņu-seku sakarību.
2. Ierobežota iespēja aizpildīt anketu, jo tā bija pieejama tikai elektroniskā formātā.
3. Izlase nebija reprezentatīva attiecībā uz atlasītajiem cilvēkiem, nevienmērīgs dzimumu sadalījums.
4. Datu ievākšanas laiks.

Secinājumi

Statistiski nozīmīgas atšķirības slimības uztverē bija slimības uztveres dimensijās:

- Sekas
- Ārstniecības kontrole
- Bažas
- Emocionālā reakcija
- Uztvertā uzņēmība
- Uztvertā inficēšanās nopietnība

- ✓ Sievietes
- ✓ Veselības aprūpē strādājošie
- ✓ Individīdi jaunāki par 60 gadiem ar onkoloģisku saslimšanu

Secinājumi

- **Sievietes un indivīdi darbspējīgā vecumā ar onkoloģisku saslimšanu**, iespējams, spēj labāk sekot un ievērot preventīvās veselības uzvedības rekomendācijas.
- **Veselības aprūpē strādājošie** uzrādīja augstākus rezultātus vairākās slimības uztveres dimensijās, kas var **ietekmēt** viņu **garīgo veselību**.
- Turpmākajos pētījumos būtu jāpievēršas saistību noteikšanai starp slimības uztveri, **veselības uzvedību un psiholoģiskās veselības rezultātiem** (piemēram, stresu, pārvarēšanas mehānismiem, trauksmi).

Praktiskais pielietojums

Veselības
uzvedības
paredzēšana

Psiholoģiskā
palīdzība

Mediju
kampanju
izstrāde

Paldies par uzmanību!

Sandra Feldmane
sandra.feldmane1@gmail.com